

Przedsiębiorca, sięgając po rekompensatę, rezygnuje z odszkodowania

Prowadzę firmę w obszarze objętym stanem wyjątkowym. Moje przychody znacząco spadły. Planuję ubiegać się o rekompensatę. Ta jednak nie pokryje wszystkich strat. Czy w związku z tym będę mógł w inny sposób dochodzić zadośćuczynienia?



Piotr Aleksiejuk
radca prawny,
Wojarska Aleksiejuk i Wspólnicy



Monika Waraksa
aplikant adwokacki,
Wojarska Aleksiejuk i Wspólnicy

Wsparcie dla przedsiębiorców przewiduje ustawa z 29 września 2021 r. o rekompensacie w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego w 2021 r. (Dz.U. poz. 1803; dalej: ustawa o rekompensacie), która weszła w życie 4 października br. Akt ten szczegółowo określa kto, w jaki sposób i na jakich warunkach może otrzymać od Skarbu Państwa rekompensatę w zamian za straty poniesione po wprowadzeniu stanu wyjątkowego w rejonach przygranicznych. I tak do otrzymania rekompensaty prawo mają:

- przedsiębiorcy oraz rolnicy świadczący usługi hotelarskie, jak i przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie gastronomii;
 - przedsiębiorcy, którzy prowadzą działalność organizatora turystyki lub podmiotu ułatwiającego nabywanie usług turystycznych;
 - przedsiębiorcy prowadzący działalność pilota wycieczek i przewodników turystycznych;
 - przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie wypożyczenia i dzierżawy sprzętu turystycznego i rekreacyjnego.
- Oczywiście podmioty te muszą prowadzić działalność na obszarze objętym stanem wyjątkowym.

Wysokość wsparcia

Rekompensata jest ustalana za okres trwania stanu wyjątkowego, a jej wysokość wynosi 65 proc. średniego miesięcznego przychodu z prowadzonej przez podmiot działalności na obszarze obejmującym obręb ewidencyjny, na których to wprowadzono stan wyjątkowy. Do ustalenia wysokości rekompensaty przyjmuje się przychody przedsiębiorcy osiągnięte w miesiącach czerwiec, lipiec i sierpień 2021 r. Co jest równie istotne, w sytuacji przedłużenia stanu wyjątkowego albo jego zniesienia przed upływem czasu, na jaki został wprowadzony, wysokość rekompensaty zostanie ustalona proporcjonalnie do czasu trwania stanu wyjątkowego.

Jak sięgnąć po pomoc?

Zgodnie z art. 3 ust. 1, aby uzyskać rekompensatę, należy złożyć wniosek do właściwego miejscowo wojewody. Wniosek jest wolny od opłat.

► **Termin na złożenie.** Przedsiębiorca spełniający wymogi do przyznania mu rekompensaty ma rok na złożenie wniosku od momentu uzyskania informacji o okoliczności stanowiącej podstawę do uzyskania rekompensaty, jednakże powinien zostać złożony w nieprzekraczalnym terminie trzech lat od dnia zniesienia stanu wyjątkowego. Najbezpieczniej jest przyjąć, że jest to rok od wprowadzenia stanu wyjątkowego, gdyż w innym przypadku przedsiębiorca musiałby udowadniać, że nie dysponował stosowną wiedzą, co w praktyce będzie bardzo trudno wykazać.

► **Co we wniosku.** Wniosek powinien zawierać informacje na temat wysokości poniesionej straty majątkowej oraz czas, miejsce i okoliczności jej powstania, jak również rodzaj ograniczenia, z którego wynikała strata majątkowa. Do wniosku należy też dołączyć dokumenty potwierdzające informację o średnim miesięcznym przychodzie w okresie obejmującym miesiące: czerwiec, lipiec i sierpień 2021 r. Przykładowo mogą być to deklaracje podsumowujące dokonane w danym okresie opodatkowane transakcje, tj. VAT-7 lub VAT-7K.

► **Wymagane załączniki.** Rekompensata stanowi pomoc de minimis i może być udzielana w zakresie i na zasadach określonych w bezpośrednio obowiązujących aktach prawa unijnego dotyczących pomocy w ramach zasady de minimis. Dlatego też do wniosku należy przedłożyć wypełniony formularz informacji przedstawianych jak przy ubieganiu się o pomoc de minimis, dodatkowo wszelkie dokumenty dotyczące pomocy de minimis, takie jak kserokopie wszelkich zaświadczeń uzyskanych w roku, w którym podmiot ubiega się o pomoc, jak i w ciągu dwóch poprzedzających go lat podatkowych, albo oświadczenie o wielkości otrzymanej pomocy de minimis, jaką otrzymał podmiot ubiegający się o rekompensatę. Przedsiębiorca, który nie otrzymał takiej pomocy, musi też dołączyć oświadczenie o tym, że w roku, w którym się ubiega o rekompensatę, jak i w dwóch latach podatkowych poprzedzających nie otrzymał pomocy de minimis.

Co bardzo istotne, do wniosku należy dołączyć oświadczenie o nienaruszeniu przez przedsiębiorcę ograniczeń, nakazów i zakazów w zakresie prowadzonej działalności ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów związanych z COVID-19 stanowią podstawę do odmowy przyznania rekompensaty.

► **Sposób złożenia.** Przedsiębiorca może złożyć wniosek: wysyłając go pocztą, osobiście w siedzibie urzędu wojewódzkiego bądź za pomocą Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej e-PUAP.

► **Procedura u wojewody**
Po złożeniu stosownego wniosku urząd zawiadomi ubiegającego się o rekompensatę o wszczęciu postępowania, jak i o możliwości zapoznania się ze zgrupowanym materiałem dowodowym. Następnie zostanie wydana decyzja o przyznaniu rekompensaty oraz o jej wysokości. Organ obowiązany jest rozpoznać złożony wniosek i wydać stosowną decyzję w ciągu 14 dni od dnia złożenia wniosku przez podmiot ubiegający się o rekompensatę. Decyzja wydana przez organ jest decyzją ostateczną i prawomocną, a więc nie ma możliwości odwołania się od jej treści. Istnieje jednak możliwość wniesienia powództwa do sądu powszechnego.

Warto również zwrócić uwagę, że jeżeli kwota w decyzji wojewody przekroczy 65 000 zł, wówczas wojewoda ma obowiązek przeprowadzenia obligatoryjnej kontro-

PRZYKŁAD

Wyliczamy kwotę do wypłaty

Przedsiębiorca prowadzący niewielki bar gastronomiczny miał w czerwcu przychód 30 000 zł, w lipcu 40 000 zł, a w sierpniu 20 000 zł. W tej sytuacji wysokość rekompensaty za okres od 2 września do 2 grudnia (90 dni stanu wyjątkowego) będzie wyliczona następująco:

$3 \times [65 \text{ proc.} \times \{(30\,000 + 40\,000 + 20\,000) : 3\}] = 58\,500 \text{ zł}$



li celem weryfikacji prawidłowości wskazanych we wniosku danych.

Skutki uzyskania

Ustawodawca przewidział konsekwencje związane z przyznaniem środków z ww. tytułu. Zgodnie z art. 5 ustawy o rekompensacie w przypadku jej wypłacenia przedsiębiorcy automatycznie następuje utrata roszczenia o:

- odszkodowanie od Skarbu Państwa za stratę majątkową poniesioną w związku z prowadzeniem działalności, powstałej na skutek wprowadzonego stanu wyjątkowego;
- za utracone korzyści, które wnioskodawca mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał straty poprzez wprowadzenie stanu wyjątkowego.

Alternatywa

Ustawa przewiduje zatem szczególny tryb dochodzenia roszczeń z tytułu wprowadzenia stanu wyjątkowego. Nie wyklucza to jednak możliwości, aby poszkodowany – zamiast korzystać z prawa wystąpienia z wnioskiem o rekompensatę – dochodził odszkodowania na zasadach ogólnych przewidzianych w ustawie z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (dalej: k.c.).

Warto wiedzieć, że kwestię rekompensaty oraz odszkodowania reguluje także ustawa z 22 listopada 2002 r. o wyrównaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela (dalej: u.w.s.). Zgodnie z nią „każdemu, kto poniósł stratę majątkową w następstwie ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu nadzwyczajnego, służy roszczenie o odszkodowanie”, dlatego też wprowadzenie stanu nadzwyczajnego nie stanowi przesłanki zwalniającej Skarb Państwa z odpowiedzialności odszkodowawczej, a wypłata odszkodowania jest obowiązkiem państwa. Niemniej jednak odszkodowanie to obejmuje wyrównanie straty majątkowej, bez korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby strata nie powstała. Co więcej, do odszkodowania stosuje się przepisy k.c., jednakże z wyłączeniem przepisów art. 415–420² k.c., a zatem z wyłączeniem przepisów dotyczących odszkodowania za czyny niedozwolone. Dlatego też zgodnie z art. 6 ust. 1 u.w.s. przedsiębiorca niezadowolony z decyzji w sprawie odszkodowania w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia może wnieść powództwo do sądu powszechnego.

Podsumowując: ustawodawca co prawda przewidział możliwość przyznania poszkodowanym przedsiębiorcom rekompensaty, która pozwala w znacznej części wyrównać stratę, z drugiej strony uniemożliwił osobom, które z niej skorzystają, dochodzenie roszczeń o stratę majątkową oraz utracone korzyści, których doznają poprzez utratę możliwości normalnego prowadzenia biznesu. Jeśli zatem przedsiębiorca uważa, że wyliczona zgodnie z ustawową formułą rekompensata nie pokrywa rzeczywistej straty, powinien rozważyć możliwość skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Przyjęcie zaś zaproponowanej kwoty tytułem rekompensaty oznacza tym samym rezygnację i brak możliwości dochodzenia wyższego odszkodowania.



Obostrzenia na terenie 183 miejscowości

Stan wyjątkowy został wprowadzony od 2 września na terenie części województw podlaskiego i lubelskiego rozporządzeniem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 2 września 2021 r. (Dz.U. poz. 1612) na 30 dni, okres ten został jednak przedłużony na kolejne 60 dni rozporządzeniem Rady Ministrów z 1 października 2021 r. (Dz.U. poz. 1788).

Stan wyjątkowy obowiązuje obecnie na terenie 115 miejscowości w województwie podlaskim oraz 68 miejscowości w województwie lubelskim. Panujące na wyżej wymienionych obszarach liczne obostrzenia, np. zawieszenie prawa do organizacji imprez masowych, artystycznych i rozrywkowych, w ogromnym stopniu wpływają na funkcjonowanie przedsiębiorców oferujących te usługi. Ograniczenia powodują negatywne konsekwencje ekonomiczne dla przedsiębiorców zwłaszcza działających w branży hotelarskiej, gastronomicznej oraz oferujących usługi turystyczne, którzy w większości przypadków nie pokryli jeszcze strat spowodowanych pandemią koronawirusa.



Wzór wniosku wraz z załącznikami można znaleźć na stronie:
<https://puw.bip.gov.pl/wg-uslugi/rekompensaty-w-zwiazku-z-wprowadzeniem-stanu-wyjatkowego-na-obszarze-czesci-województwa-podlaskiego-oraz-czesci-województwa-lubelskiego-w-2021-r.html>